

EHL-İ KİTAPTAN CENNETLİK OLAN KİMSELER*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyenleri!

Allah'ın rahmeti, bereketi selâmı, dünyanın, ahiretin hayırları, selâmeti üzerinize olsun... Cenâb-ı Hak iki cihanda sizi afiyet, saadet, selâmet ehlinden eylesin...

Bakara Sûre-i Şerifesi'nin 62. ayet-i kerimesine ulaştığımız, orada kalmıştık. Bu ayet-i kerimeyi okuyalım. Buyruluyor ki, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى
وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

(البقرة: ٦٢)

(*Inne'llezîne amenû ve'llezîne hâdû ve'n-nasârâ ve's-sâbiîne men âmene bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri ve amile sâlihan felehüm ecruhüm inde rabbihim, ve lâ havfun aleyhim ve lâ hüm yahzenûn.*) (Bakara, 2/62) *Sadaka'llâhu'l-azîm.*

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Bu akşamki sohbetimiz bunun üzerinde olacak. Bu ayet-i kerimede yahudilerden, hristiyanlardan, sâbiîlerden bahsediliyor. Bunlar hakkında biraz bilgi vereceğim.

a. Selmân-ı Fârisî RA

Bu ayet-i kerimenin sebab-i nüzûlü; yâni bu ayet-i kerime ne sebeple Peygamber Efendimiz'e Allah tarafından indirilmiş? Nâzil oluş sebebi ne?..

Selmânü'l-Fârisî RA diyor ki... Selmânü'l-Fârisî RA, Peygamber SAS Efendimiz'in;¹

سَلْمَانُ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ

(ك. طب. عن كثير بن عبد الله المزني عن أبيه عن جده)

(*Selmânü minnâ ehle'l-beyti*) buyurduğu; “Selman bizdendir, ehl-i beytimizden, yâni aile fertlerimizden birisi sayılır.” diye methettiği mübarek sahabi. Âbid, zâhid bir mübarek kimse...

Biliyorsunuz, kendisi İran kökenli... Onun için Selmân el- Fârisî deniliyor. Fâris, İran'a verilen bir isim o zaman için. Biz de Fars diyoruz, Farlar diyoruz. Tarih kitaplarında Medler, Persler diye de geçiyor. Bu *Pers* kelimesiyle *Fars* kelimesi, birbirleriyle ilişkili; p harfi ile f harfi, birbirine dönüşebilen harfler.²

Selmânü'l-Fârisî orada doğmuş, bir dihkanın oğlu. *Dihkan*, bir köyün ağası, bir beldenin reisi mânâsına. Hatırlı bir aileden... Ama aile ateşperest, ateşe tapan bir inanca sahip...

Ateşgedeleri vardı biliyorsunuz zerdüştilerin, bu mecûsîlerin. İran'da İslâm'dan önceki inanç, İslâm kaynaklarında mecûsîlik diye geçiyor. İşte bu mecûsîliğin mensublarına, Zerdüşt isimli zâta nisbet edilerek Zerdüştîler de deniliyor.

Bu Zerdüşt'ün aslında, Allah'ın gönderdiği bir peygamber olabileceği söyleniyor. Allah'ın her kavme gönderdiği peygamberler var, hepsinin ismini bilmiyoruz. Bazıları Kur'an-ı Kerim'de zikredilmiş, bazıları zikredilmemiş. Zerdüşt'ün ana kaynaklarda anlattığı şeyler, İslâmî inançlara uygun... Sonradan bazı sapmalar, bozmalar, çarpıtmalar olmuş. "Ama aslında Allah'ın peygamberlerinden bir peygamberdir." diye, dinler tarihi profesörü kardeşlerimizden bazıları, bu kanaatlerini bana söylemişlerdi, Ankara İlâhiyat Fakültesi'nde vazife gördüğüm sıralarda.

¹ Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.691, no:6539, 6541; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.212, no:6040; İsfahânî, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.I, s.136, no: 125; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXI, s.408; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XI, s.251; İbn-i Sa'd, *Tabâkât*, c.IV, s.83; İbn-i Hibbân, *Tabâkâtü'l-Muhaddisîn*, c.I, s.203; Küseyr ibn-i Abdullah el-Müzenî Rh.A babasından, o da dedesinden.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.293, no:6534; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.337, no:3522; Hz. Ali RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VI, s.189, no:10137 ve c.IX, s.154, no:14688, 14689; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.690, no:33440; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.490, no:1505; *Câmiu'l-Ehâdis*, c.XIII, s.284, no:13125.

² Arapça'da P olmadığı için *Pers* yerine *Fars* denilmiş.

Hattâ, Zerdüştîlerin kutsal kitaplarında da, “İleride ahir zaman peygamberi gelecek; onun evsâfı, vasıfları, hayatındaki önemli çizgiler, önemli olaylar şunlar olacak...” diye bilgiler de var. Demek ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri o peygambere de, ahir zaman peygamberinin evsâfını bildirmiş. Ümmetine bildirsün, ümmetinden nesiller sonra, Peygamber Efendimiz’in vazifelendirildiği çağa yetişip, oraya erişen olursa, bunları bilsünler, Peygamber Efendimiz’e iman etsünler diye.

Bu kitapları da okumuştum. İngilizce bir kitap gelmişti bana Pakistan’dan. Begüm Ayşe Beveni; yâni *begüm*, hanım mânâsına geliyor onların dilinde, yâni Pakistanlıların dilinde... Ayşe Beveni Hanım, zengin bir hayırsever hatunmuş demek ki, Allah rahmet eylesün... Bir vakıf kurmuş. Onun neşriyatı arasında, (*Islam My Choice*) “Benim tercih ettiğim, seçtiğim İslâm dini” adında bir kitap var. Onun içinde, müslüman olan başka din mensublarının İslâm’ı neden seçtikleri anlatılıyor.

Orada bölümler de vardı. Daha önceki kutsal kitaplarda Peygamber Efendimiz’in geleceğini müjdeleyen paragraflar, pasajlar, ibareler, fıkralar, ana yazılarıyla, o dillerin yazılarıyla yazılmış; altına da tercümeleri verilmişti. Oradan hatırlıyorum.

Hâsılı Selman el-Fârisî, yâni İranlıların, Perslerin diyelim, Sâsânîlerin diyelim ülkesinde yetişmiş bir kişi idi. Ama onlar sonradan ateşe tapmaya başlayınca, hani Zerdüşt’ün

ilk söylediği şekilde de kalmamışlar demek ki. “İyilik tanrısı, kötülük tanrısı” diye iki tanrı düşünmüşler. Onun için onlara düalist deniliyor, ikiciler mânâsına.

Düal, çift tanrı düşünen, iyilik tanrısı, kötülük tanrısı; aydınlık tanrısı, karanlık tanrısı; yer tanrısı, gök tanrısı gibi iki zıt, birbiriyle mücadele eden tanrı düşünüyorlar. Halbuki o da yanlış bir inanç. Sonradan herhalde bozulmuşlar. *Yezdan* ve *Ehrimen* diyorlar, *Ahuramazda* diye de eski telaffuzlarıyla geçiyor kitaplarda.

Ondan ateşe tapmaya başlamışlar. Ateşi aydınlık tanrısının bir sembolü gibi görmüşler, oradan tapınmışlar. Sonra da işte İran’da petrol mıntıklarında çıkan gazlardan tutuşturdukları mekânlarda, tutuşmuş sönmeyen ateşlerin etrafında, onların tapınakları kurulmuş. Hattâ, “Peygamber SAS Efendimiz dünyaya geldiği zaman, mecûsîlerin yüzyıllardan beri sönmeyen ateşi o gece söndü.” diye, Peygamber Efendimiz’in doğumu münasebetiyle konular anlatılırken söylenmiştir, siz de duymuşsunuzdur.

Tabii, şu günde de hangi aya girmiş oluyoruz? Peygamber Efendimiz’in doğum ayı olan Rebîü’l-evvel ayına girmiş oluyoruz. Önümüzdeki günlerde de bu söylenecek, duyacaksınız: Tâk-ı Kistrâ yıkılmış. Yâni, Kistrâ’nın altmış-yetmiş metre boyundaki, yâni neredeyse Beyazıt kulesinin şişkin kısmı kadar yüksek, kocaman bir kemerli sarayı var.

Ben o kemeri gördüm, yıkılmadan duruyor yâni. Duvardan, ön cephede koca bir kemer, iki tarafında pencereler, duvar duruyor ama, arka tarafındaki saray yıkılmış harabe olmuş. Tâk-i Kısra yıkıldı. Yâni ön tarafı kalmış, arka tarafı yıkılmış.

Sonra mecûsîlerin sönmeyen ateşi söndü. Sâve Gölü kurudu diye kaynaklarda okumuşsunuzdur. Yahudilerden de, gök bilgisinde mahir olanlar, “Muhammed’in yıldızı doğdu” diye gök incelemelerinden de, o zamanı anlamışlar diye biliyorsunuz.

Selmânü’l-Fârisî böyle bir muhitte, ateşe tapınan insanların arasında; fakat ateşe tapmamış. O zaman tabii İslâmiyet gelmediği için, yâni Peygamber Efendimiz peygamber olmadığı için, o sıralarda hak din devresi hristiyanlık, Hazret-i İsa’nın devresi... Peygamber Efendimiz’den evvel, Hazret-i İsa’yla Peygamber Efendimiz’in arasındaki devrede hak din hangisi var?.. Hristiyanlık var.

O zaman Selmânü’l-Farîsî, hristiyan rahiblerin birisiyle tanışmış, sevmiş, doğru bulmuş ve onunla ibadet ve taat eylemeye başlamış. O vefat ederken, onun vefatı zamanında demiş ki:

“—Siz vefat ediyorsunuz, ne tavsiye edersiniz, nereye gideyim? Sizin yanınızda mutluydum, ibadet ediyordum, birçok şey öğreniyordum. Zâhidâne bir hayat yaşıyordum, dindârâne bir ömür sürüyordum. Şimdi ben ne yapacağım, nereye gideceğim?” deyince:

“—Benim tanıdığım iyi bir kimse var falanca yerde, oraya git!” diye tavsiye etmiş.

Bu Selmânü’l-Fârîsî Hazretleri’nin hayatında bu isimler ve nerelere gittiği var. Hatta Anadolu’ya gelmiş, Bursa’ya yakın bir yerde, oradaki bir papazın yanında, ölünce kadar ona da hizmet etmiş. Hatta Bursa’dan Marmara tarafına doğru baktığınız zaman, veya oradan giderken Dürdâne köyü vardır, oradan da bakıldığı zaman görülür. İki tane böyle yan yana tepe vardır. Oradaki o tepede Selmânü’l-Fârîsî kalmış diye yöresel bir an’ane de var.

Rahmetli Hocamız’ın ortanca kız kardeşi, halamız söylemişti: “—Selmânü’l-Fârîsî Hazretleri işte şurada ibadet etmiş, inzivaya çekilmiş, yaşamış papazla beraber...” diye böyle nakletmişti.

Allah cümle geçmişlerimizle beraber, ona da rahmet eylesin...

İşte o Selmânü’l-Fârîsî, en sonunda kendisine, “Ahir zaman Peygamberi Hicaz’da çıkacak, sen o taraflara gitmeye bak!” denildiği için; yâni, en son yanında kaldığı papaz vefat ederken böyle tavsiye ettiği için, Hicaz’a gelmiş. Sonra da Peygamber Efendimiz’e tâbi olmuş bir kimse. Hayatı böyle bir çok papazın yanında geçmiş, o vefat edince onun tavsiye ettiği ötekisinin yanına gitmiş bir kimse Selmânü’l-Fârîsî. Ömrü ibadetle geçmiş. Ateşe tapmamış, hak din üzere yaşamış.

Peygamber Efendimiz de Medine'ye gelince, onu bekliyor zâten, oraya onun için gelmiş. Tabii köle olarak yakalamışlar, satmışlar, oraya gelmiş. Hurma bahçelerinde çalışırken, Efendimiz'in sohbetini duyarken, onun hak peygamber olduğunu anlayıp, Peygamber Efendimiz'e iman etmiş bir mübarek büyüğümüz Selmânü'l-Fârisî.

Bağdat'ın güneyinde Basra'ya doğru giderken Selmân-ı Pâk kasabası var. Yâni, Selmânü'l-Fârisî Hazretleri oraya gömüldüğü için, kasaba o ismi almış. Orada türbesi var, camisi var. Hemen orada, bu Tâk-i Kistrâ'nın olduğu harabeler de var. Demek ki İran'ın eski başşehri, eski adı Medâin idi. Araplar Medâin diyorlardı, batılılar da Ctesiphon diyorlar. Perslerin başşehri yâni, Tâk-ı Kistrâ'nın olduğu, kisranın sarayının olduğu yer... Orada gömülü Selmânü'l-Fârisî Hazretleri Rh.A. Âl-i Aba'dan, Ehl-i Beyt-i Rasûlüllah'tan sayılan, SAS Efendimiz'in sevdiği bir mübarek zât...

b. Selmân-ı Fârisî'nin Sorduğu Soru

Neyi anlatıyoruz?.. Selmânü'l-Fârisî'yi anlatıyoruz. Niçin anlatıyoruz?.. Bu ayet-i kerime neden inmiş, sebep-i nüzûlü nedir, onu belirtmek için. Selmânü'l-Fârisî diyor ki, Mücâhid'in rivâyet ettiğine göre:³

سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَهْلِ دِينِ

³ İbn-i Ebî Hâtim, *Tefsir*, c.1, s.165, no:633; Selman RA'dan.

كُنْتُ مَعَهُمْ فَذَكَرَ مِنْ صَلَاتِهِمْ وَعِبَادَتِهِمْ

فَنَزَلَتْ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ

هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ

بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

(ابن أبي حاتم عن مجاهد عن سلمان)

(*Seeltü'n-nebiyye SAS an ehli dîni küntü meahüm fezekertü min salâtihim ve ibâdetihim fenezelet hâzihi'l-âyeh: Inne'llezîne amenû ve'llezîne hâdû ve'n-nasârâ ve's-sâbiîne men âmene bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri...*)

Türkçe'sini söyleyelim bu rivayetin, Selmânü'l-Fârisî diyor ki:

“Ben Peygamber Efendimiz’e sordum: ‘Ben birilerinin yanındaydım.. Müslüman olmazdan önce, siz peygamber tayin olmazdan önce, ben Hicaz’a gelmezden önce, onların yanındaydım. Onlar şöyle namaz kılıyorlardı, böyle güzel ibadet ediyorlardı...’ dedim. Onun üzerine bu ayet-i kerime indi.” diyor Selmânü'l-Fârisî.

Ayet-i kerimenin ne anlama geldiğini de kısaca söyleyelim: (*Inne'llezîne amenû*) “Hiç şüphe yok ki, kuşkusuz ki, muhakkak ki, iman etmiş olan kimseler, (*ve'llezîne hâdû*) tevbe edip hak yola dönmüş olan yahudi kavmi, (*ve'n-nasârâ*) ve Nâsıralı Hazret-i İsâ'ya müntesib olan hristiyanlar... Yâni yahudiler, hristiyanlar,

(*ve's-sàbiîne*) ve sàbiîler... (*Men âmene bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri*) Kim Allah'a inanmışsa ve ahiret gününe inanmışsa, (*ve amile sâlihan*) ve ömründe sâlih amel işlemişse... “ Yâni iyi işler yapmışsa, ibadet, taat, hayrât ü hasenat yapmışsa...

(*Felehüm ecrühüm inde rabbihim*) Onların Allah huzurunda, Allah katında, Allah yanında ecirleri mahfuzdur. Ecirleri, mükâfatları olacak, sevapları verilecek... (*Ve lâ havfun aleyhim ve lâ hüm yahzenûn*) Onlar için herhangi bir korku bahis konusu olmayacak, mahzun da olmayacaklar.” Cehenneme düşmek, azab görmek gibi bir korku da olmayacak. Böyle mükâfâtı alamamaktan boyunları bükük de kalmayacaklar. Cennete girecekler, korkusuz, hüzünsüz, Allah'ın lütfuna erecekler. Neden?.. İman ettikleri için.

Daha geniş başka rivayetler de var, bu sebeb-i nüzûlü anlatmak için. Yine Selmânü'l-Fârisî Hazretleri'nden Süddî kanalıyla gelen rivayeti de okuyalım:⁴

نَزَلَتْ فِي أَصْحَابِ سَلْمَانَ الْفَارِسِيِّ بَيْنَا هُوَ
يُحَدِّثُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا ذَكَرَ
أَصْحَابَهُ فَأَخْبَرَهُ خَبْرَهُمْ فَقَالَ كَانُوا يَصُومُونَ
وَيُصَلُّونَ وَيُؤْمِنُونَ بِكَ وَيَشْهَدُونَ أَنَّكَ سَتُبْعَثُ

⁴ İbn-i Ebî Hâtim, *Tefsir*, c.1, s.165, no:635; Süddî Rh.A'ten.

نَبِيًّا فَلَمَّا فَرَغَ سَلْمَانُ مِنْ ثَنَائِهِ عَلَيْهِمْ قَالَ لَهُ

نَبِيُّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا سَلْمَانُ

مَنْ أَهْلُ النَّارِ فَاشْتَدَّ ذَلِكَ عَلَيَّ

سَلْمَانُ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى هَذِهِ الْآيَةَ

(السدی عن سلمان)

(*Nezelet fî ashâbi selmân el-fârisî*) “Bu ayet-i kerime, Selmân-ı Farisî'nin sohbet ettiği eski âbidler hakkında inmiştir.” diyor Süddî de.

(*Beynâ hüve yetehaddesü'n-nebiyye*) “O, Peygamber SAS'e eski hayatına ait hatıralarını, gördüklerini anlatırken; (*izâ zekere ashâbehû*) kendisinin yanlarında bulunduğu, çalıştığı, o toplumlara, dindar topluluklara, arkadaşlarına anlattı. (*Feahberahû haberahüm*) Peygamber Efendimiz'e onların hallerini, haberlerini açıkladı, anlattı. (*Fekâle*) Şöyle dedi, dedi ki Selmânü'l-Fârisî:

(*Kânû yusallûn*) ‘Yâ Rasûlallah bunlar namaz kılıyorlardı, (*ve yesûmûn*) oruç tutuyorlardı, (*ve yû'minûne bike*) senin geleceğine de inanıyorlardı. Ahir zaman peygamberi gelecek diye söylüyorlardı...” Yâni bakın, daha Selmânü'l-Fârisî başka yerlerde dolaşırken, Peygamber Efendimiz daha görevlenmemişken, bekleniyor bölgede... Eski din mensubları, kendi peygamberlerinin ihbarıyla biliyorlar böyle bir peygamberin geleceğini.

“Onlar namaz kılıyorlardı, oruç tutuyorlardı, sana inanıyorlardı; (ve yeşhedûne enneke setüb’asü nebiyyen) ve şehadet ediyorlardı ki, sen yakın bir zamanda peygamber olarak gönderileceksin.” Ahir zaman peygamberinin gelmesi yakındır, diyorlarmış yâni.

(*Felemmâ ferağa selman, min senâihî aleyhim*)
“Selmânü’l- Fârisî onları böylece hüsn ü şehadet ederek, ‘Onlar iyi insanlardı, namazlı, niyazlı, ibadetli, dürüst, güzel insanlardı’ diye anlatınca, (*kàle lehû nebiyyu’llàh SAS*) Peygamberimiz onun bu sözlerine karşı ona demiş ki:

(*Yâ selmân, men ehlü’n-nâr*) ‘O zaman kim cehenneme girecek?

İnsanlardan cehennemlikler kimler?’ dedi.”

Böyle bir soru sordu. Yâni bu bir ta’rizli soru. “Sen bunları böyle böyle methediyorsun, e cehenneme girecek kimler?” gibi bir soru sorunca; (*fe’ştedde zâlike alâ selman*) Selmânü’l-Fârisî çok böyle düşündü kaldı, mahzun oldu, üzüldü. Yâni, “Onlar cehenneme girecek, yazık...” filân diye herhalde. Üzülünce, (*feenzele’llàhu hâzihi’l-âyeh*) onun üzerine, Allah-u Teâlâ bu yukarıda okuduğumuz 62. ayeti indirdi.” diyor.

Demek ki, “Peygamber Efendimiz’den önceki insanların bu şartlara hâiz olanları; yâni Allah’a iman edenler, ahiret gününe inananlar, sâlih amel işleyenler, imanı böyle sağlam olanlar o devirlerde, Peygamber Efendimiz gelmeden önceki devrelerde yaşayan o insanlar;

eğer imanları dürüst, amelleri güzelse, o zaman onların mükâfatlarını Allah verecek.” diye bu ayet-i kerime bildiriyor.

Şimdi tabii burada bir hususu, ayetleri de belirterek güzelce ortaya koymamız gerekiyor. Biliyorsunuz ki, daha önceki Bakara Sûresi'nin önceki sohbetlerinde anlattığımız ayet-i kerimeleri var, onları hatırlayalım. Bir kere geçmişti. Adem AS yeryüzüne indirilince, Adem AS'a Allah-u Teâlâ Hazretleri bildiriyor ki:

فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا
خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

(البقرة: ۳۸)

(*Feemmâ ye'tiyenneküm minnî hüden*) “Eğer benden size bir hidayet işareti, bir kitap, bir peygamber gelirse, (*femen tebia hüdâye*) kim benim gönderdiğim o hidayete tâbi olursa; (*felâ havfün aleyhim*) bu tâbi olanlara hiç bir korku yok! (*Ve lâ hüm yahzenûn*) Dünyada bir korku yok, ahirette de mahzun ve mahrum kalmayacaklar.” (Bakara, 2/38)

Adem AS'dan beri bir kânun-u umûmîdir ki, kim Allah'a inanırsa, sâlih amel işlerse, Allah'ın gönderdiği hidayete tabi olursa, o mükâfatını alacak. Yâni, bu umûmî ahkâmdan dolayı, kim günah işlese bile, hatalı hayat sürse bile, döner hidayete tâbi olursa, cennete girecek.

Kimler hakkındaydı? Bakara Sûresi'nin birinci sayfasında:

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِنْ
قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

(البقرة: ٤)

(*Ve'llezîne yü'minûne*) “O kimseler ki, inanırlar, (*bimâ ünzile ileyke*) sana indirilmiş olana, (*ve mâ ünzile min kablike*) ve senden önce indirilmiş olana inanırlar. Hem sana indirilmiş olana inanırlar, hem senden önce indirilmiş olana inanırlar. (*Ve bi'l- âhireti hüm yûkînûn*) Ve ahirete, onlar şeksiz şüphesiz inanmaktadırlar, inanıyorlar.” (Bakara, 2/4)

أُولَئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ

(البقرة: ٥)

(*Ülâike alâ hüden min rabbihim*) “İşte onlar Rablerinden bir hidayet üzeredirler, yâni doğru yoldadırlar; (*ve ülâike hümü'l- müflihûn*) ve işte felâha ermiş olanlar, tam onlardır.” (Bakara, 2/5)

Daha önceki bir kitaba tâbi, o halde yaşamaya devam ediyorken, Peygamber Efendimiz gelmiş, Kur'an inmiş; ona da tâbi oluyor. O da *müflihûn*'dan olacak ve Allah'ın lütfuna mazhar olacak. Tabii buradaki şart neydi: Peygamber Efendimiz'e indirilene de, Peygamber Efendimiz'den önce indirilenlere de inanmışsa, ahiret inançları da varsa...

c. Ahiret İnancı Çok Önemli

Şimdi burada şöyle bir hatıramı nakledeyim: Bir mühendis kardeşimiz Amerika’da çok güzel, böyle mücahidce yaşamış, güzel ilmî çalışmalar yapmış, toplantılar yapmış. Demişti ki:

“Bulduğum şehirde bir toplantı tertitledim, bir konferans salonu tuttum; papazı çağırdım, piskoposu çağırdım, o bölgenin hahamını çağırdım, bir de bir müslüman alimi çağırdım. Bir toplantı tertitledim, üç dinin mensubunu bir araya getirdim. Konuşsunlar bakalım, yâni iş anlaşılın diye.”

Tabii yahudilerin hahamı çıkmış, yahudilikle ilgili çeşitli bilgiler vermiş. “Bu arada anlattıklarından, ahiret inancının olmadığını hayretle müşahede ettim.” diyor o mühendis kardeşimiz. Tabii yahudilerin de çeşitli grupları olabilir, bölüm bölüm, fırka fırka olabilir ama “ahiret de bu dünyada” filân gibi, böyle (*ve’l-ba’sü ba’de’l-mevti hakkun*) ‘Öldükten sonra dirilmek haktır.’ inancını kabul etmeyen bir konuşma yaptı.” diyor.

Onun üzerine piskopos aldı sözü ve ona itiraz ederek dedi ki: “—İşte Ahd-i Atik’te, Tevrat’ta şu şu cümleler var, bilmem

İncil’de şu şu şu cümleler var...”

Tabii onlar İncil’e inanmasa bile yahudi oldukları için, “Tevrat’ta ahiretin olduğunu gösteren çeşitli ayetler var. Sen bunu nasıl inkâr edersin aziz kardeşim?..” filân diyerek, birbirleriyle münâkaşaya tutuştular ve piskopos ahiretin olduğunu anlattı.” diyor.

Demek ki, haham olduğu halde, ahirete inanmayabiliyor yâni, öyle bir şey ortaya çıkıyor. Sonra da hocaefendi çıkmış. Toplantının sonunda tabii, müslümanlığın hak din olduğuna dair güzel sonuçlar hasıl olmuş.

(*Ve bi'l-âhireti hüm yûkînûn*) Ahiret inancı dinin temelidir. Yâni, bu dünyada şu gördüğümüz hayat, yaşıyorsunuz, bitiyor. Ondan sonra, Sırplar yüz binlerce Arnavut'u öldürüyor, ondan sonra dönüp gidiyor Rusların himayesinde, korumasında... Fabrikalar filân bombalanıyor ama, yâni oradan kendilerine bir zarar gelmiyor, burunları kanamıyor, Alman gazetecileri kurşunluyorlar, öldürüyorlar... E şimdi ne olacak? Tamam, gittiler işte Yugoslavya'nın içlerine, hadi bakalım kim kimi öldürdü belli değil.

Geçtiğimiz senelerde de o kadar Boşnak öldürdüler, saldırdılar, toplu mezarlar ortaya çıktı, Grozni'de bilmem başka şehirlerde... Ne oldu?.. Hiç. Yâni bunlar cezasız mı kalacak?.. Ahirette bunların hepsinin Allah hesabını soracak.

Bu dünyada da sorar. Ama bu dünyada Firavun gibi yaşayıp yaşayıp da, sonunda gark olup, boğulup, ölüp gidince de ahirette bunun cezası olacak. Ahiret dinin temeli ve işin aslı bu... Sadece bu dünya hayatı değil, ahiret var ve ahiret sonsuz, ebedî, sermedî, dâimî... (*Hüm fîhâ hâlidûn*) Ehl-i cennet cennette ebedî kalacak; ehl-i cehennemden de, kâfirler cehennemde ebedî kalacak. Bu çok önemli bir husus...

Tabii hak dinlerde, ilâhî dinlerde bu var. Allah-u Teâlâ Hazretleri gönderdiği peygamberlerle bunu bildirmiş: (Ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun) "Öldükten sonra dirilmek haktır." Ama sonradan işte bu öğretilen, bildirilenler, indirilenler, mukaddes kitaplar kaybolunca, değiştirilince, ayetler kaldırılınca, eklenince, çıkartılınca, bozulunca, ihtilâflar ortaya çıkınca, bazı şeyler kayboluyor.

Ahirete de inanacak, ahiret inancı çok önemli... Ve Rasûlüllah'a inanacak, Rasûlüllah'a inanmazsa olmaz. Çünkü, Allah hangi peygamberi, hangi kavme göndermişse, ona hangi kitabı indirmişse; her peygamberin muhatabı olan insanlar o zaman, o peygambere inanmak zorunda... İnanmaları gerekiyor, en doğru olan yol o. Çünkü Allah emrediyor, gönderiyor peygamberi, kitabı indiriyor ve şöyle yapmalarını, böyle yapmalarını emrediyor. Ahkâm indiriyor. Şimdi onları dinlemezse tabii Allah'a âsi olur, Allah da sevmez. Asî olanı, kâfir olanı, inkâr edeni, inançsız olanı, söz dinlemeyeni cezalandırır, bu kesin.

O halde, kitapların kesin olarak yazdığı üzere, yahudilerin imanı ne zamandır?

فَكَانَ إِيمَانُ الْيَهُودِ أَنَّهُ مَنْ تَمَسَّكَ بِالتَّوْرَةِ

وَسُنَّةِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامِ حَتَّى جَاءَ عِيسَى

فَلَمَّا جَاءَ عِيسَى كَانَ مَنْ تَمَسَّكَ

بِالتَّوْرَةِ وَأَخَذَ بِسُنَّةِ مُوسَى فَلَمْ يَدْعُهَا وَلَمْ

يَتَّبِعْ عِيسَى كَانَ هَالِكًا

(Fekâne îmânü'l-yehûd, ennehû men temesseke bi't-tevrâte ve sünneti mûsâ aleyhi's-selâm) “Yahudilerin imanı, Tevrat’a inandıkları ve peygamberleri Mûsâ AS’ın sünnetine sarıldıkları, o yolda yürüdükleri zamandır.”

Ama ne zamana kadar?.. (Hattâ câe îsâ AS, felemmâ câe îsâ AS kâne men temesseke bi't-tevrâti ve ehaze bi-sünneti mûsâ AS felem yeda'hâ ve lem yettebi' îsâ kâne hâlikâ) Kanun-u ilâhi böyle. Yâni, İsâ AS geldikten sonra, zaten yahudi kavmine peygamber gönderildi. İsâ AS geldiği zaman:

“—Yok ben sana inanmam, ben Mûsâ’ya inanmaya devam edeceğim, Tevrat’ı okumaya devam edeceğim, İncil’i kabul etmiyorum!” derse helâk olur.

Neden?.. Allah ikinci bir görevli göndermiş. O devrin şartlarına göre o insanların o zaman Hazret-i İsâ AS’a inanmaları lâzım! Ama şeytan, nefis, menfaat, çeşitli akılların kayması, fikirlerin başka şeyler düşünmesi... Sonuçta Hazret-i İsâ’ya bir kısım kavimler, yâni kendilerine kitap indirilmiş bazı insanlar inanmadılar. O zaman onlar ona kâfir oldular. Yâni onu inkâr etmiş oldular. O zaman Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin emrine karşı gelmiş oldular.

Yahudilerin yahudiliklerinin makbul olduğu, geçerli olduğu devre, Hazret-i İsa AS ba's olununcaya kadar.

Hazret-i İsa AS geldi mi, o zamanki insanların Hazret-i İsa'ya uyması lâzım! Nitekim, kaç asır geçtikten sora, beş asır geçtikten sonra yaşamış Selmânü'l-Fârisî ama, o zaman papazın elinde Hazret-i İsa AS'a, İncil'e iman etmiş. Hristiyan papazlarla ömür sürmüş. Peygamber Efendimiz'in peygamber olduğu zamana kadar, vaktini hak din olan hristiyanlıkta geçirmiş. Allah'a öyle ibadet etmiş, o şeriat üzere ibadet etmiş.

Bu devre ne zamana kadar devam ediyor?.. Peygamber Efendimiz'in peygamber tayinine kadar. Onun için Allah-u Teâlâ Hazretleri, evvelki haftalardaki sohbetlerimde okuduğum ayet-i kerimelerde hatırlayacaksınız, diyor ki, emrediyor ki o devrin Medine'de bulunan toplumlarına, ehl-i kitaba:

وَأْمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا

تَكُونُوا أَوَّلَ كَافِرٍ بِهِ

(البقرة: ٤١)

(*Ve âminû bimâ enzeltü*) “Benim şimdi indirdiğime iman edin; (*musaddikan limâ meaküm*) bu dikkat ederseniz sizin yanınızdaki eski dininizi, kitabınızı, peygamberinizi reddetmiyor, onu tasdik ediyor. Sizin yanınızdakini tasdik edici, destekleyici, onun

hak olduğunu söyleyen bir din... Buna iman edin! (*Ve lâ tekûnû evvele kâfirin bihî*) Bu dine ilk kâfir olarak, muhalif olarak karşı siz çıkmayın!” (Bakara, 2/41) buyuruyordu.

Çünkü siz biliyorsunuz. Kendi kitabınızda zâten kendi peygamberiniz bildirmiş, kitabınızda yazıyor. “Ahir zaman peygamberi gelecek. O zaman gelince ona tâbi olun!” diye zâten tenbihlenmiş. Zâten bekliyordunuz, “Gelmesi yakındır, ahir zaman peygamberinin zamanı yaklaştı.” diye bekliyordunuz. “Sakın buna ilk kâfir siz olmayın!” diyordu. Hatırlayacaksınız bu ayet-i kerimeleri.

d. Geçerli Din İslâm

Demek ki, Hazret-i İsâ AS’a inanmanın zamanı da Peygamber Efendimiz’in gelmesiyle tamamlanmış oluyor. Herkesin Peygamber Efendimiz’e inanması lâzım! Çünkü, artık Allah yeni bir elçi göndermiş, Mûsâ AS gibi, İsâ AS gibi... Onları seviyoruz. İbrâhim AS, Adem AS, Nuh AS... hepsi başımızın tâcı. Sevgimizin, her zaman söylediğim gibi, delili ne?.. Çocuklarımıza ismini koyuyoruz. Kız çocuğumuz oluyor, Meryem adını koyuyoruz. Meryem, Hazret-i İsâ AS’ın annesi.

Rahmetli, Yalova’da çok sevdiğimiz hacı amcamız vardı, hayırsever; hayra koştururken ruhunu teslim etti. İsmi İsâ Amca... Müslüman ama, adı İsâ... Mûsâ adında ne kadar tanıdığımız vardır. Yahyâ, Ya’kub, Yûsuf adında nice nice kimseler vardır.

Yâni biz, bütün peygamberlere inanıyoruz. Onun için; “Bak, sizin kitabını destekliyor, tasdik ediyor, daha ne istiyorsunuz. Buna kâfir olmayın, buna karşı çıkmayın!” diye Allah-u Teâlâ Hazretleri tavsiye buyuruyor.

Tabii artık, bir devre kapanıyor, Peygamber Efendimiz’in devresi başlıyor. Yâni, birinci sınıf bitiyor, ikinci sınıfa geçiliyor. İkinci sınıf bitiyor, üçüncü sınıfa başlanıyor. Lise bitiyor, üniversiteye geçiliyor... gibi diyelim. Dünyadaki başımızdan geçen başka olaylara benzetebiliriz. Ama geçerli olan, İslâm’dır. (*Ve lâ tekûnû evvele kâfirin bihî*) “Ona ilkönce siz kâfir olmayın!” Ona kâfir olunca ne olacağını, ayet-i kerimede Allah-u Teâlâ Hazretleri bildiriyor. İleride gelecek, okuyacağız:

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

(آل عمران: ٨٥)

(*Ve men yebtaği gayre’l-islâmi dînen felen yukbele minhu ve hüve fi’l-âhireti mine’l-hàsirîn.*) “İslâm’dan başka bir din edinmeye çalışan. Öyle bir tavır ortaya koymaya kalkışan insanın, böyle bir dindarlığı Allah tarafından kabul edilmeyecektir ve o, ahirette hüsrana uğrayan kimselerden olacaktır.” (Âl-i İmran, 3/85)

Çünkü dindarım diye yaşadı, öldü. Ahirette Allah'ın huzuruna çıkınca, "Sen geçersiz bir din üzere yaşamışsın, benim en son emrimi dinlememişsin, öyle ölmüşsün!" diye, Allah-u Teâlâ Hazretleri, kabul etmeyeceğini bildiriyor.

Tabii, "Neden kabul etmeyecek?" diye de meseleyi biraz açacak olursak: Yanlışlıklar var, yanlışlıklar girmiş, bozukluklar girmiş. İslâm tamir ediyor, düzeltiyor. Hem kucaklıyor, hem tamir ediyor, içine alıyor. Eskisine devam etse, yanlış şeylere tapınacak, yanlış inançlara sahip olacak, doğru inancı yakalayamayacak. Onun için, düzeltilmiş olana uyması lâzım! O bozulmuş olan, yanıltılmış, çarpıtılmış olanda devam ederse, yanlış yaptığı için tabii cezalanacak.

Hazret-i İsa'nın Allah'ın bir kulu ve peygamberi olduğunu söylüyor İslâm. Hristiyanların bir kısmı bunu kabul ediyorlar, Allah'ın birliğini kabul ediyorlar, üç demiyorlar. Çeşitli mezhepler var. Meselâ, *Uniterian* mezhebi denilen bir mezhep var. Bu mezheb mensubları, Avrupa'dan Amerika'ya gitmek zorunda kalmışlar, baskılar yüzünden. Hatta Amerika'da, reis-i cumhurlardan bazıları bu mezhebe girmişler. Yâni, "Allah birdir, üç değildir; teslis, yâni *trinite* yoktur." diye o inancı söyleyen, yâni doğru olanı söyleyenler de var.

Ama diğerleri, "üçtür" diye, bu sefer Allah'tan gayri iki şey daha söylüyor, onlara tapınıyor. Halbuki Allah-u Teâlâ Hazretleri, (*vahdehû*) tektir, (*lâ şerîke lehû*) şerîki, nazîri yoktur.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا إِلَهًا إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا

(الأنبياء: ٢٢)

(*Lev kâne fîhimâ âlihetün illa'llàhu lefesedetâ*)
“Kâinatın düzeninde söz sahibi birkaç otorite olsa, birkaç ilâh olsa, kâinatın düzeni karma karış olur.” (Enbiyâ, 21/22)

Çünkü birisi şöyle yap der, ötekisi böyle yap der. Çocuk oyuncuğı değil. Yâni mutlaka Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin varlığını, birliğini, en önemli şeyi, tevhidi, *Lâ ilâhe illa'llâh*'ı bilmek lâzım, öğrenmek lâzım ve bizim de söylememiz lâzım, aziz ve sevgili izleyiciler!.. Yâni, bizim müslüman olarak dünyada en mühim görevimiz nedir?.. Allah birdir, şeriki, naziri yoktur, sübhâna'llâh...

Sübhâna'llâh ne demek?... “Senin hakkında çeşit çeşit inançlara sahip, çeşit çeşit sözler söyleyen, sana çeşit çeşit vasıflar yakıştıran, seni çeşit çeşit şekillerde tarif eden, saçmalıklar ileri süren insanlar olabiliyor. Yâ Rabbi, sen bunların hepsinden münezzehsin, uzaksın, yücesin, pâksın!.. (*Sübhâneke tebârekte ve teâleyte ammâ yekülü'z-zâlimûne ulüvven kebîrâ...*) Çok yücesin, öyle şeylerin aslı, esası yoktur.” demek. Sübhâna'llâh bu...

Allàhu ekber; Allah en büyüktür, hiç bir şeyle mukayese edilmeyecek gibi büyüktür. *Lâ ilâhe illa'llâh*... Bunlar İslâm'ın en önemli cümleleri... *Lâ ilâhe illa'llâh*, *Subhâna'llâh*, *Allàhu ekber*, *El-hamdü lillâh*...

Yâni bütün öĝgü, hamd ü senâ, medih, şükür, hepsi Allah'adır. Çok önemli inançlar bunlar.

Bazı insanlar bunları anlayamıyor ve geleneksel inancı bir kavga havası içinde, takım tutma havası içinde devam ettiriyor. İneĝe tapmaya devam ediyor. Yâni ineĝe tapanlar, 900 milyon Hindistan'ın nüfûsu... Tabii çevrelere yayılmıştır, Hindistan'ın dışında komşu ülkelerde vardır, daha başka Çin'de vardır. Çeşit çeşit inançlar var...

Öküze tapmanın anlamı yok. Çünkü öküz, etrafımızda gördüğümüz çeşitli varlıklardan bir tanesi. Deve var, ondan biraz daha büyük... Aslan var, kaplan var, kuzu var, gergedan var... Çeşit çeşit, eti yenilen, yenilmeyen Allah'ın mahlûkları var... İşte burada, Avustralya'da hop hop zıplayan, karnında kesesi olan, yavrusunu kesesinde taşıyan kanguru var. Güney Amerika'da lama dediğimiz, deveye benzeyen, boyu uzun varlık var. Afrika'da zürafa var. Yâni niye öküze tapıyorsun, ne sebeple?..

Kimisi Hazret-i İsâ AS'a tapıyor. Pekiyi Hazret-i İsâ AS dünyaya gelmeden önce, meselâ bir asır önce, milattan önce birinci asırda Anadolu'da yaşamış insan; buyur, neye inanacak, neye tapınacak?.. Hazret-i İsâ yok, neye tapacak?..

Daha geriye gidelim, Nuh AS zamanına, İbrâhim AS zamanına gidelim... İbrâhim AS Allah'ın varlığını, birliğini anlatmak için, Nemrut'la mücadele etmedi mi?.. Allah'ın varlığını, birliğini söylemedi mi?.. Mûsâ AS Firavun'la,

“Ben tanrıyım!” dedi diye mücadele etmedi mi?.. “Hayır sen tanrı olamazsın, sen bir yaratıksın!” demedi mi?.. Şimdi o Firavun’un “Ben tanrıyım!” demesini, Hazret-i Mûsâ AS reddediyor. Hazret-i İsâ AS da bir Allah’ın kulu, o zaman ona tapmak nasıl doğru oluyor?..

“—İşte olağanüstü olaylar olmuş çevresinde yaşadığı esnada...” Olağanüstü olaylar, bütün peygamberlerin çevresinde olur. Etrafında olanlar onların olağanüstü insanlar olduğunu anlaşılar, hürmet etsinler diye olur. Onlara mucize deniliyor. Peygamberlerin mucizeleri haktır. Mucizenin olağanüstü olması, Allah’ın o peygambere verdiği bir nişanedir, onun peygamber olduğunu gösteren bir nişanedir. Onun Allah olduğunu, tanrı olduğunu, tapınılacak bir varlık olduğunu gösteren bir şey değildir. Nihayet hepsi Allah’ın kuludur.

إِنَّ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِيَ

الرَّحْمَنِ عَبْدًا

(مريم: ٩٣)

(In küllü men fi’s-semâvâti ve’l-ardı illâ âti’r-rahmâni abdâ) “Göklerdeki ve yerdeki bütün yaratıklar Allah’ın huzuruna kul olarak varacaklar.” (Meryem, 19/93)

Bunların düzeltilmesi lâzım! Düzeltilmediği için yanlışlıklar devam ediyor.

Japonlar güneşe tapıyor, imparatorlarını da güneşin oğlu olarak kabul ediyorlar. İnanamayız, mümkün değil. Sonra güneş, şimdi bize, bizim dünyamızdan kocaman görünüyor, aydan büyük, yıldızlardan daha büyük görünüyor ama, fezadaki öteki gök cisimlerinin yanında çok küçük bir varlık... O güneşten milyonlarca defa daha büyük başka güneşler varken, niye bu küçüğe tapınılsın?.. Yâni ne gök ilmi, astronomi dedikleri ilm-i heyet, ne yer ilmi, ne bitkiler ilmi, ne hayvanât ilmi; yâni bilim, ansiklopediler, üniversiteler hiç bunları tasdik etmez.

İslâm ne diyor?.. Allah birdir, kâinâtı yaratan yüce varlıktır, ekberdir. Bazı insanların söylediği saçma şeylerden tertemizdir, münezzehtir, uzaktır, yücedir, yüksektir. Hamd onundur, lütuf onundur. Ahirette hepimiz onun huzuruna çıkacağız. Bu dünyadaki inancımızdan, yaptığımız icraattan hesaba çekileceğiz. (Ve amile sâlihan) Yâni, sâlih amel işlemek şartı da var, o da önemli. İman edersek, sâlih ameller işlersek, o zaman cennete gireceğiz.

İşte Peygamber Efendimiz geldikten sonra Hazret-i İsâ AS'ın devri da kapanıyor, Muhammed AS'ın devresi başlıyor. Kıyamete kadar, yâni kıyamet kopuncaya kadar, bu dünya bozuluncaya kadar devam edecek. Ama gerek Mûsâ AS'ın Hazret-i İsâ gelinceye kadar aradaki devresinde, gerek İsâ AS'ın Hazret-i Peygamber Efendimiz gelinceye kadarki devresinde; eğer gene Allah'a inanmıyorsa adam, ahirete

inanmıyorsa, sàlih amel işlemediyse; o zaman onun da imanı böyle hakîkî iman, makbul iman, Allah'ın kabul ettiği bir iman değil...

O zaman da, yâni o devrin içinde de, meşrû olduğu devre içinde de şartlar var. Bizim devremiz içinde de şartlar var.

Şimdi adam, “Müslümanım!” diyor. Peygamber Efendimiz'in devresi, kıyamete kadar devam edecek devre... Onun için hepimizin sağlam, sahih İslâm'a sahip olmamız lâzım! Tam bir güzel imana sahip olmamız lâzım! İtikad bozuk olunca, müslümanım diyen insanların da ahireti mahvolur. Ahiret inancı sapık;

“—Dünya da, ahiret de hepsi bu dünyada...” diyor.

Hayır! öyle değil. Öyle diyen ne oluyor?.. O zaman, bu ayet-i kerimede gösterilen, işaret edilen önemli şartı kabul etmemiş oluyor. Bakara Sûresi'nin başındaki şartı kabul etmemiş oluyor.

Çeşit çeşit görüşler vardır. Çevrenizdeki insanları konuşturun. Okumuş olduğunu düşünüyorlar, ama dinî bilgileri çok iyi bilmiyorlar. Hattâ bazıları da tasavvufî bir edâ içinde, veyâhut herhangi bir dinî grubun, zümrenin içinde böyle kendisini dindar sanan insanlar... Konuşturun, bakalım Kur'an'a uyuyor mu? Hadis-i şerife uyuyor mu?.. Kur'an-ı Kerim'de yasaklanmış, hatalı olduğu açıkça belirtilmiş bir yanlış inanca, sakın kalbi kaymış olmasın. O çok önemli...

Onun için, ben şimdi çok iyi anlamış durumdayım, ama tabii altmış yaşına geldikten sonra. Çocuklarımıza önce Kur'an'ı okutmamız lâzım! Kur'an-ı Kerim'i çok güzel hocadan, çok geniş şekilde, tam öğretmeli!.. Kur'an-ı Kerim'in içinde hakikaten bizi dünyada da, ahirette de kurtaracak, yanlışlardan koruyacak çok önemli evrensel, tarihsel bilgiler var... Hem tarihin derinliklerine doğru, insanlığın tarihi içindeki yanlışlıkları düzelten; hem ileriye doğru düşünceleri, inancı düzelten çok güzel bilgiler var... Onun için, Kur'an-ı Kerim'i çok güzel öğrenmek lâzım!..

Şimdi tabii, ben bu dersleri, sohbetleri yapacağım diye Kur'an-ı Kerim meallerine bakıyorum; "Bakalım ne demiş bu hususta?" diye, tefsir kitaplarına bakıyorum. Samimi kanaatimi söyleyeyim, beni bağışlasın, kimseyi tenkit etmek istemiyorum, meselâ Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır'a çok büyük hayranlığım var. Allah rahmet eylesin, makamı cennet olsun, derecesi yüksek olsun... Ama mealler çok sığ kalıyor, çok satıhta kalıyor. Türkçe tefsirler, bakıyorum, ben Arapçalarını da okuduğum için, kısıntı yapıyorlar, kesinti yapıyorlar, bazı şeyleri yazmıyorlar, söylemiyorlar. O zaman eksik kalıyor. Yâni, kendisi bir süzme yaptığı için, güzel şeyi süzmüş oluyor, geçirmemiş oluyor, doyurucu olmuyor. O bakımdan güzel anlatılması lâzım!..

Güzel anlatılırsa... Şimdi ben el-hamdü lillâh böyle mühendislerle, üniversite hocalarıyla dolu bir muhitte büyüdüm çocuk olarak.

Yâni, tam böyle bilim çevresinde büyüdüm. Ama hem dünyevî bilim çevresinde büyüdüm, çağdaş bilimlerin çevresinde, hem de Rahmetu'llâhi Aleyh Mehmed Zâhid Hocamız'ın yanında, ondan önceki Abdül'aziz Hocamız'ın yanında ki, hepsinin kerametleri zâhir, mübarek, pırıl pırıl evliyâullah... Onların yanında büyüdüm. Hem o mânevî tarafı gözlerimle gördüm, hem de dünyevî tarafı gördüm. Kendim de tabii çağdaş tahsili yaptım.

Şimdi bakıyorum, çağdaş tahsili yapıp da, bizim hocalarımız gibi mübarek hocaları görmemiş olanlar, çok eksik kalıyorlar, ilâhiyatta profesör olsa bile... Çağdaş tahsil yapanlar da, dînî konuları bilmeyince çok yanılıyorlar. Bakıyorum, ileri sürdükleri sözlere, gazetelerdeki yazılara, yazarların yazdıklarına... Nereden hataya düştüklerini anlıyorum.

Hepsine cevap vermek lâzım! Cevap vermemiz için harıl harıl çalışmamız lâzım!.. Hatalarını görüyoruz. Belki ikaz etsek, o kardeşimiz, "Ha öyle mi?" diyecek, kendisini düzeltecek ama, bunun için araç lâzım, gereç lâzım, radyo lâzım, televizyon lâzım, kadro lâzım!.. Gençler, pırıl pırıl gençler hizmete koşmalı, yardımcı olmalı...

Yanışları şöyle dostane bir şekilde ortaya açmalı: "Bak, burada bir hata var, burada mikrop var, şurada hastalık var, şurasının kesilmesi, burasının dikilmesi lâzım!.." diye, ameliyat yapmak lâzım!

Bozuklukları, çürüklükleri atmak lâzım! Doğruyu ortaya koymak lâzım! Buyurun münazaraya, gelin konuşalım!..

Yâni kimse darılmasın, kimsenin kalbini kırmak istemiyoruz ama, Allah'ın rızasını kazanmak istiyoruz. Eğer biz Allah'ın rızasını kazanmak için bir şeyler söylerken, birileri darılıyorsa; Allah'a darılıyorlar. Olmaz...

Allah'ın emrine karşı çıkan bir kimseye, evet diyemeyiz, ağam diyemeyiz, paşam diyemeyiz. Onun hatasını hem bilim adamı olarak söylememiz lâzım, hem din adamı olarak söylememiz lâzım; hem tasavvuf erbâbı olarak söylememiz lâzım, hem de insan olarak söylememiz lâzım! Çünkü o yanlış kanaatle devam ederse, ahirette zarar görecek.

İşte böylece anlatmış olduk ki, her peygamberin devresi var. Devresi bitti mi, yeni gelen peygambere tâbi olacak. Ama bitmemiş devre içindeki insanların da ana vasıfları: Allah'a inanacak, doğru inanacak... Yanlış inanç olursa, meselâ:

“—Benim kanaatime göre, Allah şu karşıdaki yalçın dağ...” Olmaz!

“—Benim kanaatime göre, şu gökte parıldayan güneş...”

Olmaz! Yâni, olmayacağı da bilimsel olarak isbat edilir, edilebilir.

“—Benim kanaatime göre, Allah şöyle veya böyle...”

Olmaz. Yâni Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin varlığını, birliğini iyi, doğru anlamak lâzım! Sahih bir inanç olacak, bir... Ahirete inanç olacak, iki... Çünkü ahiret inancı olmadı mı, insanlar işte böyle hunharlık yaparlar.

Şimdi şu Sırrların, şu Kosova'da yaptıkları zulümlerin haddi hesabı yok. Kosova zaten kendilerinin mıntıkasıydı. Daha bu olaylar çıkmadan önce, ben Kosovalı Arnavut kimselerle tanıştım, görüşüm. Seçimde haksızlıklar var, yönetimde haksızlıklar var, eğitimde haksızlıklar var...

Yâni müslümanın eğitimini engellemişler her yerde, Balkanlarda, Kafkaslarda, Orta Asya'da... Yâni, eğitim insanı yüksek insan yapıyor, insan-ı kâmil yapıyor. Eğitimin önünü kısarsan, "Sen şurada sanatla meşgul ol, çiftçilikle meşgul ol..." Tabii ümmî kavim, bir şey bilmiyor. Hocaları kes, bunlara doğruyu söyleyen insanları öldür... Dînî mektepleri açtırtma, kapat... Bulgaristan'da, Yugoslavya'da, Rusya'da, Orta Asya'da olan hep aynı, her yerde bu: Din mekteplerinin kapatılması, hocaların öldürülmesi, kesilmesi, hafızların şehid edilmesi...

Meselâ, Fergana vadisine girdikleri zaman, orası çok hafızlar diyarıymış, öyle bir mıntıkaymış. Medine-i Münevvere'de bir ihtiyar anlattı:

"—Benim de iki çocuğumu kestiler, hafızdı." dedi.

Çok katliamlar olmuş. Din adamları gidiyor. Dini öğrenme imkânları kalmıyor. Medreseler kapatılıyor. İslâm'ı doğru düzgün anlatacak müessese yok... Adam okutmuyor, seçme seçilme hakkı vermiyor. Haklarını savunacak kimse yetişmesin diye, belli bir seviyede bırakıyor. Bakıyorsunuz, yüreğiniz parçalanıyor.

Dünyanın her yerinde böyle olmuş. Gaddarlık devam ediyor. Şimdi meselâ, dün akşam Hindistan'ı okudum, Hindistan'ın tarihini... Lütfen sevgili dinleyiciler tarihi okuyun! Ama ibretle okuyun. Sonra, lütfen Türkiye tarihini şöyle biraz genişletin; Hindistan'ı okuyun, İran'ı okuyun, Arabistan'ı okuyun, Afrika'yı okuyun, Mısır'ı okuyun... Yâni, başka tarihleri de bir okuyun, bakalım nasılmış?..

Şimdi ben Hindistan'ı okudum, Hindistan'daki mücadeleler, Hindistan'la Pakistan'ın birbirinden ayrılması... Yüz binlerce insan öldürülmüş. Yüz binlerce insan... Çeşitli dinler ortaya çıkıyor, çeşitli kuruluşlar. O mübarek insanların bir kısmı, bizim İstiklâl Harbimizi nasıl desteklemişler, nasıl bize böyle candan yardımcı olmuşlar... Medyûn u şükrânız, nur içinde yatsınlar, Allah razı olsun...

Şimdi meselâ, şu anda Hindistan'daki müslümanların durumu nasıl?.. Çok önemli. Yâni dünyanın her yerinde müslümanlar baskı altındaysa, yönetime gelmiyorsa, seçme seçilme hakkı yoksa, bilmem ikinci sınıf vatandaş muamelesi görüyorsa; tabii bu bir zulümdür. İşte o zulümler, ondan sonra da

katliamlar... Yâni mâsum, mazlum insanlara zulmü yapıyorlar, zulme razı olmayınca bir de katliam yapıyorlar. Yâni, hiç bir şey yapmasa bile, tamam, her dediğini kabul etse bile, tarihten gelen bir hınçla katliam, katliam, katliam...

20. Yüzyıl'da insanlar hâlâ olgunlaşmamışlar. Olgunlaşamazlar. Çünkü iman lâzım, çünkü ahiret inancı lâzım! Ahirete inanç olmayınca, sorumluluk olmuyor. İnsanlar böyle oluyor.

Allah'tan korkacak... Allah'tan korkan insan bulduğu şeyi götürüp veriyor. Haksızlık etmiyor, parasını ödüyor. Şimdi burada gezi yaptık, iki gündür. *Pineapple*, yâni ananas dediğimiz meyvaları koymuş. “Üç tanesi iki dolar” diye, oraya bir de kumbara koymuş. Adam yok ortada. Tarlanın önünden geçerken, gittik üç tane kocaman, tarlada yetişmiş tatlı ananası aldık, iki doları attık, geçtik. Daha ilerde, başka bir çeşit meyve var. Üstüne yazmış büyüklüğüne göre fiyatı şudur diye. Parayı veriyorsun, geçiyorsun.

“—Peki, para vermeyeyim dese, alsa gitse...”
Gider. Ama niye öyle yapmıyoruz, niye öyle yapmıyor?.. Dînî terbiye aldığı için.

“—Peki, hocam, sen müslümansın, dinî terbiye aldın da sen parayı veriyorsun. Öteki Avustralyalılar da ya vermeden geçerse?..”

Onların da dinî tahsili var. İki adımda bir kilise var. Harıl harıl kiliseler çalışıyor. Papazlar, kanallar, televizyonlar, radyolar harıl harıl millete kendi dinlerini öğretiyor.

Sydney'in güneyinde budistler bir geniş arazi aldılar. Bilmem kaç milyar, trilyon... Ne paralar harcadılar, ne büyük mabedler kurdular. Dinlerine bağlılar. Çinli dinine bağlı ve dinine bağlılığı devam etsin diye, okulunu, mabedini yapıyor. Hristiyan dinine bağlı, okulları var, hastaneleri var, mabedleri var, teşkilatları var, vakıfları var, adamları var, papazları var, anlatıyor... Yahudiler de öyle...

şimdi, herkes bu kadar çalışıp dururken, müslümanın mektebini kapatmak, hocasını kesmek, tahsil imknını engellemek, ne demek bu?.. Elini, kolunu bağlayıp, karşı tarafa:

“—Al eline bıçağı, sok bunun karnına, öldür bunu!” demek. Müslümana böyle yapıyor dünyanın her yerinde; Hindistan'da, Mısır'da, Cezayir'de... Fransızlar oraya geldiği zaman öyle yapmış, İtalyanlar buraya geldiği zaman böyle yapmış, İngilizler öbür tarafa geldiği zaman şöyle yapmış, Çinliler Türkistan'a girdiği zaman böyle yapmış... Bunların hepsi zulüm.

Bu zulümleri yapmamak için Allah'a inanması lâzım, müslüman olması lâzım, ahiret inancı olması lâzım. O olmadığından oluyor. Onun için diyoruz ki biz:

“—ağımız buhranda, kurtuluş İslâm'da!..”

Buhran, bunalım demek. İnsanlık bunalımda. Kardeşlerini ldryor, komşularını öldürüyor, kendisi gibi kalbi olan, duyguları olan insanları ldryor. Karısını ldryor,

kocasını öldürüyor, çocuğu öldürüyor, ihtiyarı öldürüyor, ağlama, gözyaşı... Hep gördüğümüz televizyonlarda, bunlar...

e. Yahudilerden Cennetlik Olanlar

(*Inne'llezîne âmenû*) “Hiç şüphe yok ki, iman edenler, (*ve'llezîne hâdû*) o kimseler ki *hâdû*...” *Hâdû* ne demek?.. *Hâdû*, mâzî sîgası. Bu nereden geliyor?.. Bir görüşe göre *hâde-yehûdu-hevâdeten*; bu sevmek mânâsına gelen bir fiil. Yâni meveddet gibi, sevmek. “O kimseler ki sevenler, seviyorlar...”

Tabii kelime anlamı bu da... Kelimenin bir lügat anlamı vardır, lügatta yazılı anlamı, kök anlamı vardır. Bir de o kelime bir şeyle kullanılır. Meselâ: *Kaptı-kaçtı*. Kapmak ve kaçmak kelimelerinden oluşmuş ama, bir çeşit otomobilin adı oluyor. Lügat mânâsı, kapmak şu demek, kaçmak şu demek ama, ikisi birleşince *kaptı-kaçtı*, yâni hızlı gidiyor filân mânâsına, oradan bir otomobilin adı olmuş. Onun gibi.

Hâde-yehûdu-hevâdeten, sevmek kökünden bir kelime olabilir, “O kimseler ki seviyor.” Neyi seviyor?.. Birbirlerine karşı muhabbetleri olduğundan öyle demiş. Yâni birbirini sevenler, muhibbân zümresi gibi, oradan geldiği söylenebilir diyorlar. Arapça'da kökenini araştırıyorlar.

Yahut *tehevvüd* kelimesinden gelebilir diyorlar. *Tehevvüd*, tefa'ul bâbından bir masdar Arapça'da; tevbe demek. *Tâbe-yetûbü* gibi.

Yâni, (*ve'llezîne tâbû*) der gibi: “O kimseler ki tevbe ettiler.” “O kimseler ki iman ettiler, o kimseler ki tevbe ettiler...”

Ama o tevbe ettiler veya birbirlerini sevdiler denilen insanlardan kastedilen kim?.. *Hâde-yahûdu*, yahudiler. Yâni onlar neden tevbe ettiler?.. Onlar Mısır'dan kurtulduktan sonra beri tarafa geçince buzağı heykeli yaptılar, ona tapınmaya kalktılar. Eski Mısır inancından kurtulamıyorlar kolay kolay... Ama sonradan tevbe ettiler. Onun için, onlara *hâdû-yehûd* deniliyor. Yâni, tevbe etmiş kavim, buzağıya tapmaktan tevbe etmiş kavimler, yâni yahudiler. Birbirini seven insanlar, yâni yahudiler. Yâni muhabbetli, muhibban gurubu, birbirine tutkun grup.”

Hâlen de çok tutkundurlar, dünyanın her yerinde... Birbirlerine tutkunlar, birbirlerini destekliyorlar. Sayıları az olduğu halde, sayısal azlıklarına rağmen, tahsilli oldukları için, ticarete atıldıkları için, şirketler kurdukları için, bankalara sahip olduklarından, paraya, piyasaya sahip olduklarından; sonra siyasete hakim olduklarından, birçok devletin yönetimine etkili olduklarından dünyada istediklerini yaptırtıyorlar. Tabii bu güç, birbirlerine tutkunluktan oluyor.

Birbirine tutkunlar, yâni yahudiler; veyahut buzağıya tapmaktan dönmüş olanlar, yâni yahudiler. Veyahut da, “Bu nereden geliyor?” diye bir ihtimal de: Yahûdâ diye bir kelime var. Ya'kub AS'ın on iki evlâdından bir tanesinin,

en büyüğün adı da Yahûdâ imiş. Bu Yahûdî dediğimiz kimseler de, onun soyundan gelenler... Tabii öteki on bir evlâdın soyundan gelenler de yahudi ama, niye bunun isminden bunlara gelsin?.. Buna tağlib derler, yâni gâlib gelmesi sûretiyle genelleme...

Bu bana zayıf bir ihtimal gibi geliyor. Kastedilenler yahudiler yâni. Mazi sigasıyla, fiil sigasıyla böyle anlatılmış. Yâni, “Buzağıya tapmaktan dönenler, yâni yahudiler...”

Üçüncü bir ihtimal söylüyor Ebû Amr ibnü'l-Alâ, diyor ki:

لِأَنَّهُمْ يَتَهَوَّدُونَ أَيْ يَتَحَرَّكُونَ عِنْدَ

قِرَاءَةِ التَّوْرَةِ

(*Liennehüm yetehevvedûne*) *Tehevvede*, bir de hareket etmek demekmiş. (*Ey yeteharrekûne inde kırâati't-tevrât*) “Tevrat’ı okurken çok böyle öne arkaya hareket ettiklerinden *hâdû*, yâni Tevrat okurken böyle sallananlar mânâsına oradan geliyor.” da diyorlar.

Burada da bir hatıramı anlatayım: Avustralya’ya uçakla giderken, namaz vakti gelince seccademi aldım, şöyle uçağın bir boş yerinde “*Allâhu ekber*” dedim, namaza durdum. Çünkü uzun bir seyahat, saatlerce sürüyor, havada gidiyorsunuz, gidiyorsunuz; abdest alıyorsunuz, namaz kılıyorsunuz, uyuyorsunuz, uyanıyorsunuz... öyle varılıyor Avustralya’ya.

Şimdi ben orada namaz kıldım. Namazı bitirdim, oturdum. Yakınımızda bir yahudi aile vardı. Böyle bey, anne-baba, hanım filân beş altı kişilerdi. Onlar bana dikkatle baktılar. Ben tabi kimse baksın diye değil ama, namazım geçmesin diye kıldım. Oturduğum yerden de kılınabilir, fakat ayakta da kılınabiliyor, uçak sarsılmıyor. Namazımı kıldım.

Onlar da heveslendiler veyahut eskiden beri adetleridir belki. Adam kalktı, o da yahudi usûlüne göre orada ibadet etmeye başladı. Benim dikkatimi çeken, ben daha önce hiç böyle havraya filan gitmemiştim, onların nasıl ibadet ettiğini bilmiyordum. Öne arkaya böyle çok kısa fasıllarla sallanarak, titreşerek, böyle başını, beline kadar gövdesini vücudunu titreştirerek böyle hareketli bir şekilde ibadet etti. Dikkatimi çekmişti.

Onun için burada bu Ebû Amr ibnü'l-Alâ'nın görüşü de ilginç. Yâni "Tevrat okurken öne arkaya hareket edip sallandıkları için, işte kitaplarını okurken böyle sallananlar mânâsına, oradan gelir." diyor.

Bu yahudiler. Ama ne zamandan ne zamana?.. Yahudilik devrinde. Yâni Mûsâ AS'dan, İsâ AS gönderilene kadarki devrede. Tabii, bu devrede yahudilik yayılmış muhtelif yerlere. Belki duymamışsınızdır, hayret edersiniz, Türklerden bazı boylar da, yâni Hazar Türkleri filân yahudi olmuşlar. Oralara kadar yayılmış yahudilik. Yâni, ırk olarak Türk ama, yahudi dinine girmişler. Hazar denizinin ismini veren, oralardaki, kuzeydeki bazı Türk boyları yahudi olmuş.

Afrika'da da Falaşalar biliyorsunuz keşfedildi yakın zamanda. “Aaa, bunlar Tevrat okuyorlar!..” dediler. Yahudi, tamam, ama zenci, Afrikalı... Yâni ırk olarak ayrı. Demek ki oraya da o zaman, hak din olduğu zaman, o din o zaman geçerli olduğu için gidip anlatmışlar. O ahali o dine girmiş, onu devam ettirmiş.

Bunlar da cennete girecekler. Ama şartları var: Allah'a inanacak, ahirete inanacak, sâlih amel işleyecek...

f. Nasrânîlerden Cennetlik Olanlar

(*Ve'n-nasârâ*) “Nasrânîler de...” *Nasârâ* sözü, *nasrânî* sözünün çoğuludur. Arapça'da *nasrân* sözü, *sekrân* gibi, *hayrân* gibi bir sıfat-ı müşebbehedir, sıfattır yâni. Bu mübalağa için sonuna *î* geliyor, *nasrânî* oluyor. Çoğulu da *nasârâ* geliyor. Yâni, *nasârâ* sözünün tekili *nasrânî* oluyor. Neden böyle bu isimle isimlendirilmişler?

Bu kök, *nasara*, yardım etmek demektir. Niye böyle isimlendirilmişler?.. Deniliyor ki:

وَسَمُّوا بِذَلِكَ لِتَنَاصُرِهِمْ فِيمَا بَيْنَهُمْ

(*Ve semmû bi-zâlike*) “Bu şekilde isimlendiler, (*li-tenâsurihim fîmâ beynehüm*) aralarındaki birbirleriyle yardımlaşmadan dolayı...”

Tabii, bu bana biraz uzak bir ihtimal gibi göründü. Her dinin mensubu birbirleriyle yardımlaşır. Yahudilerin yardımlaşması da ortada... Müslümanlar da elinden geldiğince

Çeçenistan'a yardım ettiler, zekâtlarını gönderdiler kardeşlerimiz. Dünyanın her yerinden, Türkiye'den, Mısır'dan, Suudî Arabistan'dan, Pakistan'dan Boşnak kardeşlerimize yardım ettiler. Somali'ye biz yardım gönderdik, asker gönderdik... Yâni yardımlaşma her yerde var.

Ama şunu da söyleyelim ki, bu nasrânîlerin birbirleriyle yardımlaşması hakikaten dikkat çekecek, imrenilecek bir tarzda...

Yâni dileriz ki müslümanlar da örnek alsın, ibret alsın, birbirleriyle böyle teşkilâtlı bir şekilde yardımlaşsınlar! Uluslararası teşkilâtlar kursunlar! Amerika kuruyor, İngiltere kuruyor, Fransa kuruyor... Müslümanlar da kursunlar.

Zâten, Türkleri seven o kadar çok insan var ki dünyada. Yâni içiniz açılır. Pakistanlılar seviyor, Hintliler seviyor... Libya'ya gittik, orada seviyorlar, Suriye'de... vs.'de... Yâni Türkleri, ecdadımız İslâm için çalıştı diye sevenler çok.

Şimdi bir ihtimal bu diyorlar. Bir de:

وَقَدْ يُقَالُ لَهُمْ أَنْصَارُ أَيضًا كَمَا قَالَ عِيسَى عَلَيْهِ

السَّلَامُ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ

قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ

(Ve kad yukâlü lehüm ensâr, eydan kemâ kâle îsâ AS: Men ensârî ila'llâh) Bir rivayet de, bir ihtimal de, Hazret-i İsâ AS vazifeyi alınca, peygamberlik vazifesini alınca, emredilince kendisine, peygamber olunca o zaman dedi ki:

مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ

أَنْصَارُ اللَّهِ

(الصف: ١٤)

(*Men ensârî ila'llah*) “Bu, Allah’ın dinini yapmak hususunda, faaliyetlerde kim bana yardımcı olabilir?” (*Kâle’l-havâriyyûne nahnü ensâru’llâh*) Havârîler dediler ki: “Biz sana yardımcı oluruz!” (Saf, 61/14)

Onun için, Hazret-i İsâ ve ona yardımcıları, ensâr. Ondan dolayı bunlara *nasrânî* ve *nasârâ* denildi. Yardımcılardan, yâni havârilerden dolayı denildi.

Üçüncü bir ihtimal, İbn-i Abbas RA onu daha çok uygun görmüş: Hazret-i İsâ *Nâsıra* isimli kasabada –*Nazareth* filân diye batı dillerinde geçiyor– vazife yapmış, orada faaliyet göstermiş. *Nâsıra* kelimesinden, *Nâsıra* kasabasına, şehrine mensub olanlar *mânâsına* *nasrânî* ve *nasârâ* oradan gelmiştir.

“–Evet, bu şekilde kelime neye delâlet ediyor?..” Hristiyanlara...

“–Peki niye biz *nasrânî* demiyoruz Araplar gibi de, hristiyan demişiz?..”

O da *Hristos* kelimesinden geliyor. *Hristos* kurtarıcı demek. Hazret-i İsâ’yı kurtarıcı gibi gördüklerinden, fidyeye vererek, birisini esirken parasını verip düşmanın elinden kurtaran filân *mânâsına* geliyor.

Hazret-i İsâ da kurtarıcı, Hristiyanları kurtaracak diye düşündüklerinden, Hristos demişler. Hristiyan, Hristos'a bağlı kimseler demek. Biz de oradan hristiyan kelimesini kullanmışız. Tabii bu Hristos herhalde Rumca, Latince, Yunanca olmalı; batılılar *Krist* diyorlar. Hristiyana da *krisçin* diyorlar onun için. *Krist*, *Hristos* aynı kelimenin başka dillerdeki çeşitli okunuşu.

Buradaki ayet-i kerimede, iman edenler, yahudiler ve hristiyanlar denmiş olduğunu, böylece açıklamış bu kelimeler.

g. Sâbiîlerden Cennetlik Olanlar

(*Ve's-sâbiîn*) “Bir de, sâbiîler.” “Bu sâbiîler kimlerdir? Bu kelime nereden geliyor?” diye çeşitli açıklamalar var. Açıklamalardan bir tanesi:

Bir kere Arapların Peygamber Efendimiz zamanında, Kur'an-ı Kerim'in indiği o devirde bu kelimeyi kullanış şekilleri şöyle: (*Sabea filânun*) demek, yâni mevcut, mütedavil, çevresinde olan dinden çıkıp, bir başka dine girdi mânâsına geliyor. Sonra, (*sabeati'n-nucûm*) diyorlar, yâni “yıldız çıktı” mânâsına. *Sabea filânun*, yâni toplumdaki dînî inançtan çıktı demek olur. Çıkmak mânâsına. *Sâbiîn* de işte bu kökten, çıkan kimseler mânâsına geliyor.

Bunlar kimler ama, kim kastediliyor, bunlar nereden çıkmış?.. Çevrelerindeki inancın dairesinden ayrılmışlar, çıkmışlar, onun için bunlara *sâbiîn* denmiş. Meselâ, eğer Kuzey

Irak'ta yaşıyorlarsa, o zaman mecûsîlik varsa orada; ona uymamış, ondan aykırı çıkış yapmış, ayrı bir yol tutturmuşsa, ondan denilmiş olabilir.

Şimdi bu sâbiîleri de yahudiler gibi sıraya koyuyor ayet-i kerime: “İman edenler, yahudiler, hristiyanlar ve sâbiîler” Bunlar hakkında söylenen sözlerden bazıları şunlar. Deniliyor ki:

“Bunlar İdris AS’a bağlı, veyahut Nuh AS’a bağlı inancı sürdüren insanlar. Tabii sonradan bunlar da, bu inançları peygamberlerin öğrettiği şekilde koruyamadıklarından, düzenlemek için kendilerine ikazlar gitmiş. İbrâhim AS, bunların dinindeki hataları düzeltmek için çalıştı deniliyor. Demek ki, İbrâhim AS bunları ıslâh etmeye çalışmış, bunların arasında bulunmuş. Onlara hitap etmiş.

Tabii bunların inançları hakkında meselâ, “Meleklerle tapınırlardı.” sözü var. “Yıldızlara tapınırlardı.” sözü var. Ama burada “İman edenler, yahudiler, hristiyanlar ve sâbiîler” dediğine göre, asıl sâbiîlerin, böyle bozulma durumuna düşmeden önceki sâbiîlerin, o zaman Nuh AS’ın dinini devam ettiren veya İdris AS’ın dinini devam ettirenler olduğunu düşünmek daha mâkul. Çünkü bunların Allah’a iman edip, ahirete iman edip, sâlih amel işleyenlerinin amellerinin makbul olacağı, korkuya ve mahzunluğa uğramayacakları, mükâfatlarını alacakları bildiriliyor. Demek ki aslı doğru bir akideye, doğru bir peygambere bağlı insanlar.

Sonradan İbrâhim AS zamanında şu veya bu sebeple inançları bozulmuş. Tabii neden insan aya, güneşe, yıldızla tapar?.. Bir yorumu vardır. Meleklerle niye tapar?.. Bir yorumu vardır. Kimisi diyor ki: “Melekler Allah’ın kızlarıdır.” Kur’an-ı Kerim de diyor ki: “Yaradılışına şahit mi oldunuz, cinsiyetini nereden çıkartıyorsunuz?” Yâni, olmaz böyle bir şey demek istiyor.

Bazı kimseler diyor ki, meselâ, burada verilen isimlerden Ebû Âliye, Rebi’ ibn-i Enes, Ebu’ş-Şa’ta, Câbir ibn-i Zeyd, Dahhâk:

الصَّابِئُونَ فِرْقَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ يَقْرَأُونَ
الزَّبُورَ وَلِهَذَا قَالَ أَبُو حَنِيفَةَ وَإِسْحَاقُ
لَا بَأْسَ بِذَبَائِحِهِمْ وَمَنَا كَحَتِّهِمْ

(*Es-sâbiûn, fırkatun min ehli’l-kitap*) “Kitap ehlinde bir gruptur bunlar. (*Yakraûne’z-zebûr*) Bunlar Zebur’u okurlardı. (*Ve li-hâzâ kâle ebû hanîfeh, ve ishâk: Lâ be’sê bi-zebâihihim ve münâkehatihim*) Tabii bunlar Zebur’u okuduklarından, ehl-i ki taptan olduklarından, ehl-i kitabın hanımları alınabiliyor diye, İmam-ı Azam Efendimiz ve başka alimler, “Bunların kestikleri yenilebilir; çünkü inançlılar, Allah’a inanıyorlar. Ve bunların kızları, hanımları hanım olarak nikâhlanabilir.” demişler. Başka görüşlerde olanlar da var.

Demek ki, o zaman böyle Zebur’u filân okuyan bir kavim olarak anlayacağız. Allah’a inananlar... Yâni meleklerle tapıyorsa, yıldıza tapıyorsa; o zaman onlar putperest oluyor tabii, bu asıl sâbiîlere girmez. Bozulmuş halleri onların herhalde...

İşte bunların iman edenleri, Allah’a, ahirete inananları ve güzel güzel ibadet edip hayrât u hasenât yapanlarının mükâfatlarını Allah verecek ve bunlar için bir korku bahis konusu olmayacak, mahzun da olmayacaklar. Ama çağlarında, devreleri içinde... Devreleri bittikten sonra, yeni gelen Peygambere tâbi olacaklar.

Şimdi ne olacak?.. Şimdi, Türkiye’de sâbiîler var, duyuyorum ben. Türkiye’de olsam belki bazılarıyla da konuşup, dergilerimizde, radyomuzda yayın da yapabilirdik. Onların, benim duyduğuma göre Türkiye’deki bir din adamı, reislerinden birisi Vakıflar Genel Müdürlüğü’ne gelmiş:

“—Bizim elimizde, Peygamberiniz Muhammed-i Mustafâ AS tarafından, bizi İslâm’a davet için yazdırılmış mektup da var.” demiş.

Bu da önemli... Biliyorsunuz Peygamber SAS Efendimiz Mısır’a, Bahreyn’e, Bizans’a, muhtelif yerlere mektuplar göndererek hepsini:

“—Ben Allah’ın Rasûlü’yüm, ahir zaman peygamberiyim. Müslüman olun, bana tâbî olun! Allah beni vazifelendirdi. Siz de iman ederseniz, dünya ve ahiretiniz kurtulur ve size tâbî olan insanların sevabını da kazanırsınız,

ecriniz, sevabınız kat kat olur. Eğer inkâr ederseniz, yâni kabul etmezseniz, kâfir olursanız vebal size ait.” diye mektuplar yazdı.

Bu mektuplar biliyorsunuz, Prof. Hamidullah Bey’in (*el- Vesâiku’s-Siyâsiyye*) “*Siyâsî Vesikalar*” kitabında var. Bunun batı dillerine çevrilmişî var, Türkçe’ye de çevrilmişî var. Sonra hadis kitaplarında, Buhârî’de ve diğer kitaplarda Peygamberimiz’in gönderdiği bu mektupların ve gönderdiği elçilerin haberleri mevcut. Yâni, bunlar bir gerçek. Biz müslüman olarak, kesin olarak sağlam kitaplardan vuku bulunduğunu biliyoruz.

Demek ki Peygamber Efendimiz bu sâbiîlere de “Gelin, müslüman olun, Kur’an’a uyun!” diye mektup gönderdi.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, sonsuz hamd ü senâlar olsun, bizi müslüman yaratmış da müslüman anneden, babadan doğmuşuz. Müslüman bir ülkede yetişmişiz de, gene de müslüman kalmışız. Dinimizi kitaplardan okuyoruz. Bizi yetiştiren hocalarımızdan, babalarımızdan Allah razı olsun... Büyüklerimizden Allah razı olsun... El-hamdü lillâh.

Tabii başka bir ülkede yetişseydik de, gene inceleyip sonunda müslüman olmamız lâzımdı. Şimdi Almanya’dan bir kardeşim telefon ediyor bana bugün, bir Alman mimarla görüşmüş:

“—Konuştuk, konuştuk... Meğer Alman mimar müslümanmış, müslüman olmuş. Hem de bir şeyh efendiye intisabı da varmış, dervişmiş, tasavvuf ehli bir kimseymiş.” diyor.

Bakın, yâni Almanya'da, ama müslüman olmuş. Kimse de zorlamış değil. Kendiliğinden, incelemesiyle müslüman olmuş. Tabii biz de başka bir diyarda doğsaydık, bizim de yapacağımız iş neydi?.. Allah'ın dinini, razı olduğu dini öğrenip, kabul edip, ona göre hayatımızı sâlih amel işleyerek geçirmektir.

Allah'a hamd olsun. Bu işler bize kolaylaştırılmış. Babalarımızla, ailelerimizle müslüman olarak yetişmişiz, doğmuşuz, yaşıyoruz. Allah bu imandan bizi mahrum etmesin... Dedelerimizin İslâm'a hizmet ettiği gibi, bize de 20. Yüzyıl'da, çağdaş bir şekilde, çok güzel usûllerle İslâm'a en güzel tarzda hizmet etmeyi nasib etsin...

İslâm'ın şu anda biliyorsunuz, herhangi bir sahibi yok... Hani hristiyanların bir papalık müessesesi var. Yahudilerin teşkilâtı var, devletleri var, Yahudi devleti var. Ama müslümanların İslâm'ı böyle koruyan, kollayan, müslümanlara her yerde yardımcı olan imkânları az. Müslüman devletler var, ama müslüman devletler İslâm'a göre değil de, kendi devlet görüşlerine göre çalışma yapıyorlar.

Mısır meselâ, müslüman bir ülke ama, oradaki müslümanlara bir çeşit baskı yapıyorlar. Cezayir müslüman bir ülke ama, çeşitli baskılar oluyor. Suriye müslüman bir ülke, ama ne kadar acayiplikler var. Irak müslüman bir ülke ama, müslümanlar ne kadar sıkıntıda, biliyorsunuz... Çoğaltmayalım veyahut istediğimiz kadar çoğaltalım misalleri...

İslâm'a can u gönülden, ivazsız, garazsız, Allah'ın rızasına uygun, akla, mantığa, 21. Yüzyıl'a uyum sağlayacak, hizmet eden insanları Allah çoğaltsın... Ve bizi de o güzel hizmet edenlerden eylesin... Rızasına vâsıl eylesin... ömrümüzü rızasına uygun geçirmeyi nasib eylesin... Huzuruna yüzü ak, alnı açık, sevdiği kullar olarak varalım...

Rabbimiz, (*lâ havfun aleyhim ve lâ hüm yahzenûn*) korkmayan, korkuya uğramayan, korkmayacak olan, mahzun olmayacak olan insanlardan eylesin... Peygamber Efendimiz'e komşu eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun...

Aziz ve sevgili izleyiciler ve dinleyiciler, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!*

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

15. 06. 1999 - AVUSTRALYA

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü